

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Víta Rakušana, Věry Kovářové, Jana Farského, Petra Gazdíka, Jany Krutákové a Petra Pávka na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 465)

Vláda na své schůzi dne 20. května 2019 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k tomuto návrhu zákona **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z následujících důvodů:

1. Vláda především vyjadřuje pochybnost ohledně vhodnosti navržené úpravy. Přestože lze v poslední době sledovat trend směřující ke snížení věkové hranice pro právo volit, změna věkové hranice pro výkon aktivního volebního práva, byť u jednoho druhu voleb, bezesporu představuje systémový zásah do právní úpravy volebního práva. Takový zásah si podle názoru vlády zaslouží důkladný rozbor, posouzení v širších souvislostech a vyhodnocení jeho dopadů, které u posuzovaného návrhu vláda postrádá. Předkladatelé například neodhadují, jakého počtu občanů by se navržená změna dotkla. Nárůst počtu voličů v rozsahu dvou věkových ročníků přitom obnáší zhruba 220 tisíc osob, není tedy zanedbatelný. Namísto obezřetnosti, kterou si bezpochyby každá modifikace volebního práva zaslouží, navrhovatelé bez odkazu na předchozí analýzu a zkušenosti v jiných státech přistupují přímo ke změně právní úpravy. Pokud by snad již mělo být k jistým změnám v tomto směru přistoupeno, upřednostňovala by vláda koncepční a náležitě prodiskutované změny. Navržené parciální řešení omezené pouze na oblast komunální politiky se z tohoto úhlu pohledu nejeví žádoucí.
2. Právní řád České republiky v mnoha oblastech obecně vychází z hranice 18 let, kdy osoba nabývá zletilostí plnou svéprávnost. Osoby mladší 18 let jsou většinou stále

ještě žáky středních škol a učilišť a lze je považovat za skupinu zvláště zranitelnou, pokud jde o jejich možné ovlivňování, především z důvodu jejich nedostatečné sociální a občanské zralosti. Vláda má tedy za to, že bez předchozího důkladného zvážení a rozborů takové změny je žádoucí udržet věkový census aktivního volebního práva na 18 letech jako nezpochybňované hranici občanské zralosti jednotlivce.

3. V kontextu navržených změn je potřeba zvážit i hledisko systémové. Ačkoli je volební právo rozprostřeno do pěti volebních zákonů, existuje ve společnosti poptávka po jeho sjednocování, neboť principiálně úprava všech volebních zákonů dopadá na realizaci těchto druhů práv a povinností. Jakékoli výjimky od obecných pravidel platných pro všechny druhy voleb musejí být zvlášť pečlivě odůvodněny. Předkladatelé ovšem nijak nevysvětlují, proč by měl být věkový census snížen pouze u voleb do zastupitelstev obcí, zatímco u voleb na krajské a celostátní úrovni by měla být zachována hranice 18 let. Zvláště nelogická je podle názoru vlády navrhovaná úprava v případě voleb do zastupitelstva hlavního města Prahy, které fakticky představují volby do zastupitelstva kraje, neboť hlavní město Praha má postavení kraje.
4. Případná argumentace, že rozumová a volní vyspělost 16leté osoby postačuje na obecní politický život, avšak nikoliv na krajský a celostátní, nemůže podle názoru vlády obstát, a to zvláště s ohledem na to, že volby do zastupitelstev obcí jsou z hlediska uplatnění aktivního volebního práva považovány za poměrně komplikované, což v současné době vyvolává debaty nad možnostmi změny samotného volebního systému do zastupitelstev obcí v zájmu celkového zjednodušení a větší srozumitelnosti pro voliče.
5. Vláda také upozorňuje, že snížení věkové hranice pro možnost volit do zastupitelstev obcí by v praxi mohlo také vyvolávat komplikace v případě souběhu více voleb, neboť by bylo zapotřebí rozlišovat, k jakému hlasování je konkrétní volič oprávněn.
6. Ačkoli vláda do určité míry chápe, že v návaznosti na snížení věkové hranice pro aktivní volební právo v komunálních volbách navrhovatelé přistoupili k obdobné změně i v případě řady dalších práv vyplývajících z občanství obce, vyjadřuje pochybnost o účelnosti takového kroku. Zvláště, když není nijak odůvodněn, navrhovatelé jej prezentují jako pouhý logický důsledek primární změny. Například snížení věkové hranice pro právo volit není podle názoru vlády nezbytné spojit se snížením věkové hranice pro členství v okrskové volební komisi. Na členy okrskových volebních komisí jsou totiž v poslední době kladeny vyšší nároky, pokud jde o znalost právních předpisů a postupů ve volební místnosti, a to zejména ve volbách do zastupitelstev obcí, v nichž je zjišťování výsledků hlasování nejsložitější.

Z členů okrskové volební komise je losován předseda a místopředseda, kteří mají vyšší pravomoci i odpovědnost a mají povinnost účastnit se školení. Zabezpečit tyto úkony osobami 16letými se jeví jako problematické a ohrožující řádný průběh voleb.

7. Vláda dále upozorňuje, že navrhované změny by se promítly i do zabezpečení tisku a rozvozu vyššího počtu hlasovacích lístků do jednotlivých obcí. Nárůst potřebného počtu hlasovacích lístků by se dotkl též jejich obálkování a doručování voličům, jež zabezpečují obce. Bylo by též nezbytné zajistit výdej seznamů voličů pro volby do zastupitelstev obcí podle změněného věkového kritéria. S výše uvedeným by tedy byly spojeny i celkově vyšší náklady na zabezpečení komunálních voleb.